

רק על הקווים

“התערוכה “בית חם” עוסקת באלימות במשפחה ⊗ האוצרת, נורית טל-נא, מאמינה ששדה האמנות מאפשר בחינה חשובה של סוגיות הנקשרות בנושא הכואב והקשה

נורית טל-נא זוכרת היטב את ערב חג סוכות האחרון. היה זה היום שבו אב שהתגורר בשכונתה בתל אביב השליך את שני ילדיו, בני 4 ו-5, מגג ביתם והתאבד בקפיצה. “האירוע הזה היכה במדינה כולה, אבל עבורי הייתה זו מכה כפולה”, משחזרת טל-נא. “הידיעה שמעשה זוועה כזה נעשה בקרבה פיזית כל כך גדולה אליי, המחישה לי שאלימות במשפחה היא תופעה מאוד רווחת, שלא פוסחת על אף איש מאף רקע”.

הטלטלה המסעירה שאחזה בה, דרבנה את טל-נא לעשייה בשדה בו היא פועלת - אמנות. היא החליטה לאצור תערוכה שתבחן את הנושא הכואב של אלימות וניצול ילדים במשפחה באופן נוקב וחסר פשרות. את החלל לתערוכה השיגה לאחר שפנתה לעיריית חולון, שנענתה בחיוב ליוזמתה המבורכת. “למעשה, הרעיון לתערוכה מהסוג הזה התעורר אצלי לפני שהילדים נרצחו, אך התקשיתי למצוא מוזאון שייתן כמה לנושא שכזה”, מסבירה טל-נא. “מנהלי מוזאונים בארץ מפחדים שאנשים לא יבקרו בתערוכות שעוסקות בנושאים לא סקסיים ומרתיעים לכאורה. אני תופסת את מקומה של האמנות מנקודת מבט אחרת”.

טל-נא מסבירה שעוד בתקופות קדומות אנשים השתמשו באמנות ככלי להעברת מסרים חברתיים ופוליטיים, וניסו לתת ביטוי למגוון תופעות המאפיינות את החברה בה חיו. תפקידה זה של האמנות נשאר רלוונטי, בעיניה, גם בעידן המודרני שעמוס במסרים המונחלים דרך הרשתות החברתיות. “כמעט מדי שבוע אנחנו שומעים על אלימות בתוך המשפחה, אבל זה מתערבב אצלנו בסוג של קהות חושים. התערוכה מאפשרת לעצור לרגע ולגעת בלב לבו של העניין דרך השדה של האמנות”.

דרך התערוכה החדשה שעולה בימים אלה בגלריית “המשכן” בבית מאירוב בחולון ונקראת “בית חם”, מקווה טל-נא להציף את נושא

האלימות במשפחה ולעורר דיון סביבו. “בפנטזיה שלי אני מקווה שילדים שחווים אלימות יגיעו לתערוכה וידווחו על מצוקתם. הרבה אנשים מרקע כואב בעברם מגיעים לתערוכה ומתפרקים בככי, מדובר מבחינתם בסגירת מעגל עם הילדות שלהם”.

גלריית המשכן תעלה 14 עבודות של אמנים ישראלים וזרים, שרובם המוחלט יצר במיוחד עבור התערוכה. אחד המוצגים המעניינים והקשים בתערוכה הוא עבודת הווידאו “שמונה הרמות” החושפת בסרטון קצר את פעולת ההנפה של פעוטות הנעשית כדרך קבע על ידי אמם. הפעולה הכמעט סתמית

נהפכת אט-אט ככל שהסרטון ממשיך, לחזקה, קרה ופוגעת. “יש בפעולת ההנפה של הילד הרבה חום, אכפתיות ומגע מגונן של האם, לצד האלמנט של השחיקה היום-יומית. היסוד הזה מתפרץ ככל שהסרטון נמשך והפעולה הופכת למאיימת וכמעט אגרסיבית”, מתארת טל-נא. “אני חושבת שהעבודה הזאת מצליחה לגעת בנושא בעצב כה חשוף, משום שהיא עוסקת גם במצוקתם של ההורים והיכולת שלהם להגיע למקום הנמוך והפוגע. אין לי ביקורת כלפי אותם הורים, וזה גם לא מה שעולה מהסרטון, יש פה הפניית מבט למכלול התופעה הכואבת”.

בנוסף לתערוכה יתקיימו במשכן מפגשים פתוחים בהשתתפות האמנים וניציג של עמותת “אותות”, המעניקה מחסה לבני נוער מרקע של מצוקה. “השיח בגלריה נועד לאפשר לאנשים להתמודד עם הנושא על ידי שיתוף תחושותיהם והאזנה לקולות נוספים. האמנים, שחלקם אף באו מרקע של התעללות במשפחה, ישתתפו אף הם בדיונים ויחוו את דעתם האישית בסוגיה”.

“בית חם” גלריית “המשכן” בית מאירוב בחולון, נעילה: 30 באוגוסט 2014

מתוך עבודת הווידאו של דויד אמואל “אבא אור”. משמאל: מתוך עבודת הווידאו של מלי דה-קאלו “שמונה הרמות”